

rere end at være betinget af naboskabet til Tyskland kan Danmarks sikkerhedspolitiske interesser under disse forudsætninger forventes at blive bestemt af et kooperativt europæisk og internationalt systems udformning og funktion.

Danmarks specifikke interesse som en mindre stat er derfor at bidrage til opretholdelse og udvikling af organisationsformer, som sikrer landet en solidt funderet placering i et bredt internationalt samarbejde. Herved vil Danmark både kunne yde et bidrag til stabiliteten i Europa og samtidig mindske risikoen for ensidig afhængighed af enkelte større magter eller for at blive kastebold mellem disse i et Europa af 1914-tilsnit. Den internationale struktur, Danmark må antages at skulle tilpasse sig i de kommende år, vil formentlig i betydelig grad være præget af internationale organisationer og fora, især EF, NATO og CSCE. Denne struktur lægger naturligvis begrænsninger på os, ligesom afhængighed af én eller flere enkeltstater ville gøre, men den vil også kunne give indflydelsesmuligheder. Det er et åbent spørgsmål, om Danmark vil få større bevægelsesfrihed i en sådan ny sikkerhedsorden end i den gamle.

Sikkerhedspolitisk indebærer disse forhold fortsat dansk interesse i en form for bredt militært samarbejde med amerikansk deltagelse, som NATO indtil videre udgør den naturlige ramme for. I tilfælde af, at NATO skulle blive opløst, måtte der med den temmelig pessimistiske vurdering af den ultimative sikkerhed i kollektive sikkerhedssystemer, som er gjort i det foregående, antages at være stærke incitamenter for Danmark til at deltage i etableringen af et eventuelt afløsningsarrangement for NATO. Det er dog ikke sikkert, at det ville blive nogen let sag at skabe et sådant. Bortfaldet af en fælles, klart defineret fjerde medfører en tendens til »nationalisering« af sikkerhedspolitikken og svækker mulighederne for fælles politik og strategi. Der er dog også en modtendens i retning af politisk, økonomisk og militær integration i EF (EPS) og WEU. Begge udviklingsmuligheder synes således åbne for tiden. Om der også, hvis spørgsmålet skulle blive aktuelt, ville være noget at vælge imellem, er et andet spørgsmål.

Danmarks stilling i en ny europæisk sikkerhedsorden kan endvidere forventes afgørende præget af arbejdet i CSCE. En udbygning af CSCE forekommer hensigtsmæssig set fra en

dansk synsvinkel. For det første fordi CSCEs organiseringsform i almindelighed tilgodeser de mindre lande; for det andet fordi en udbygning af strukturer med henblik på fredelig konfliktbilæggelse generelt er i de mindre landes interesse; for det tredje fordi en række lande i Danmarks nærhed, som ikke er med i EF og NATO, deltager i dette samarbejde (Sverige, Finland og Polen); for det fjerde fordi Danmark traditionelt har haft en temmelig markant profil i CSCE, eksempelvis inden for den menneskelige dimension, hvilket blandt andet afspejledes i afholdelsen af CHD-mødet i København i juni 1990. Med udgangspunkt i denne position vil Danmark også fremover i forbindelse med udbygning af CSCE kunne søge at opretholde en i forhold til landets størrelse ganske fremtrædende placering. Endvidere er en styrkelse af Danmarks bilaterale kontakter til andre små europæiske lande både en opgave og en interesse i den nye sikkerhedspolitiske situation.

Endelig kalder et nyt sikkerhedspolitisk mønster på en overvejelse om det danske forsvars rolle. Det vil eventuelt kunne komme på tale, at også Danmark må kunne yde et militært bidrag i FN- eller CSCE-sammenhæng, respektive i NATO-ramme kunne indgå i eller være vært for multinationale styrker. Hvad der end konkret kan blive tale om, vil såvel de allerede håndgribelige forandringer som uvisheden om den fremtidige udvikling indebære en ændring af forestillingerne om det danske forsvars indretning og opgaver.

6. Sammenfatning

På grundlag af overvejelserne i det foregående kan der anstilles nogle sammenfattende betragtninger over karakteren af en ny europæisk sikkerhedsorden.

Den fremtidige europæiske sikkerhedsorden bliver efter alt at dømme en kompleks struktur med mange indbyrdes forbundne lag og institutioner. Denne mangfoldighed kan om alt går vel tjene til fleksibelt at afstemme interesserne på forskellige niveauer mellem enkeltstater og grupper af stater. Allerede på den militære sikkerheds område har staterne vidt forskellige problemer og interesser, men dertil kommer alle de sikkerhedspolitiske problemer, som kan bestemmes ud fra den brede opfattelse af begrebet sikkerhed. Dette gør i sig selv, at det kan